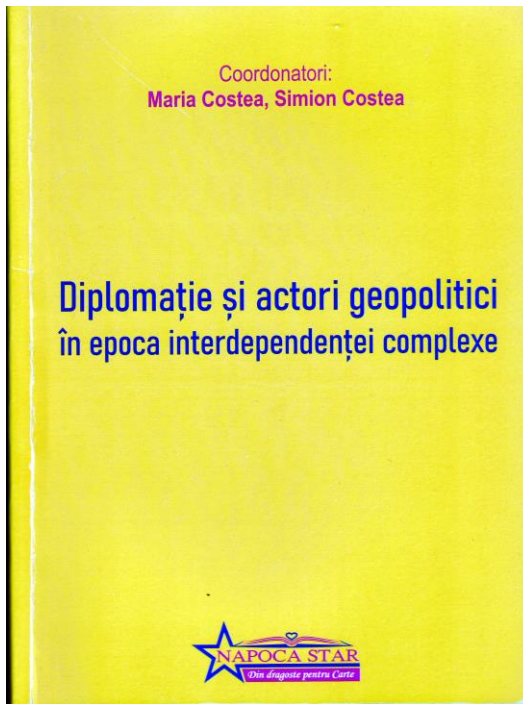

Diplomație și actori geopolitici în epoca interdependenței complexe,
Coordonatori: Maria Costea¹, Simion Costea², Editura Napoca Star,
Cluj, 2021, 251 p.

*Expert dr. Carmen Irène ATANASIU**

Volumul, editat sub egida Institutului de Cercetări Socio-Umane „Gheorghe Șincai” al Academiei Române și a Universității de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” Târgu Mureș, propune o nouă viziune multidisciplinară asupra evoluției construcției europene și istoriei României, din perspectiva interdependenței complexe, ce caracterizează relațiile internaționale în istoria contemporană recentă și, chiar, imediată.

„Suntem în anul 2021 – argumentează doamna Maria Costea, unul din cei doi coordonatori ai lucrării, dar și „motorul” elaborării acesteia³ – când pandemia, conflictele hibride, schimbările climatice, digitalizarea, revoluția tehnologică, fenomenele Tramp, Biden, Brexit, expansiunea economică și tehnologică a Chinei, globalizarea, influența corporațiilor multinaționale, ideologiile transnaționale și contagiunea mentală, sunt exemple ce ilustrează interdependența complexă dintre

¹ Institutul de Cercetări Socio-Umane „Gheorghe Șincai” al Academiei Române.

² Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” Târgu Mureș.

* Vicepreședinte Liga Navală Română; redactor-șef al Revistei „Marea Noastră”, editată de Liga Navală Română.

³ Geopolitica este o temă predilectă pentru doamna dr. Maria Costea, care, în anul 2019, a coordonat și editat volumul *Diplomația României și geopolitica europeană* (Institutul European, Iași, 2019), „publicat în onoarea marelui istoric Viorela Moisuc, la apogeul unei vieți profesionale dedicate istoriei diplomației și relațiilor internaționale moderne și contemporane”.

actorii relațiilor internaționale și impactul lor asupra României, Uniunii Europene și vecinilor săi impactul relațiilor internaționale asupra politicilor interne ale statelor și invers, impactul politicilor și evenimentelor interne asupra relațiilor internaționale, asupra conflictelor, diplomației și cooperării internaționale”

Fenomenul interdependenței complexe s-a manifestat în diferite forme de-a lungul istoriei contemporane a Europei și României, fenomen complex pe parcursul căruia România și-a afirmat propriile drepturi și obiective imediate și de viitor, a făcut sacrificii, dar, firesc, a avut nevoie de alianțe și de normele dreptului internațional, ceea ce presupune, în principal: principiul naționalităților, dreptul popoarelor la autodeterminare, dreptul la integritatea teritorială și la suveranitatea națională. Așa a fost posibilă realizarea idealului național al Marii Uniri din 1918, recunoașterea internațională a acesteia, dar și apărarea granițelor României întregite.

Granițele României s-au prăbușit în 1940 sub presiunea actorilor geopolitici revizioniști (Axa. URSS, Ungaria, Bulgaria), care au încălcat dreptul internațional – sistemul Tratatelor de Pace de la Paris-Versailles –, principiile integrității teritoriale și suveranității naționale.. Aceste forțe au distrus organizațiile internaționale care promovau pacea, cooperarea și normele dreptului internațional (Liga Națiunilor) și, mai grav, marile democrații occidentale (Franța, Marea Britanie) au făcut concesii în fața agresorilor, abandonând principiile, tratatele și alianții.

Relațiile interdependente care apropiau politic România de Franța, în contrast cu interdependențele economice care apropiau România de Germania și jocul dur al marilor puteri sunt analizate în studiile istoricilor Dr. Ion Calafeteanu, Dr. Constantin Cheramidoglu, Dr. Maria Costea, cuprinse în acest volum.

În acest sens, coordonatorii, au grupat în **prima parte a volumului** studii de istorie contemporană a relațiilor internaționale, care aduc noi contribuții științifice privind politica internă și externă a României în perioada contemporană, pe o scenă internațională marcată de rivalități geopolitice, conflicte și interdependențe complexe.

Convinși de importanța acestora, de semnificația pe care o au pentru înțelegerea istoriei mai vechi, dar și recente, venim în întâmpinarea celor interesați, enumerându-le, pe scurt: **prof. univ. dr. Ion Calafeteanu**, *Elogiul conștiinței naționale*; **prof. univ. dr. Nechita Runcan**, *Concordatul Sfântului Scaun cu România în raport cu prevederile Constituției din 1923 și cu Legea Cultelor din 1928*; **dr. Constantin Cheramidoglu**, *Cum vedeau*

aliații României politica Gennaniei la gurile Dunării în timpul Primului Război Mondial; dr. Maria Costea, Noi considerații privind România în geopolitica europeană sub lupa diplomației Bruxelles-ului (1939); dr. Nicolae Răzvan Mitu, Noi mărturii în problema Cadrilaterului din ultima sa perioadă românească (1938-1940); lect. univ. dr. Cezar Stanciu, România și conflictul indo-pakistanez privind Bangladeshul, 1971, subiect extrem de puțin cunoscut până acum.

Așa cum arată și titlurile, autorii, fiecare la rândul său, analizează aspecte mai puțin abordate în istoriografia noastră, parte din ele bazate pe documente originale. De exemplu, exemple alese aleatoriu, doamna Maria Costea, care valorifică noi documente diplomatice belgiene sau domnul arhivist Constantin Cheramidoglu, a cărui experiență în domeniul cercetării arhivistice își spune cuvântul.

A doua parte a volumului – intitulată *Diplomație și geopolitică - reazășări geopolitice în raporturile de putere pe scena internațională actuală: UE, China, Rusia, Ucraina, Serbia și zona Mării Negre* – „propune noi contribuții științifice interdisciplinare privind confruntările și interacțiunile dintre actorii geopolitici de astăzi, într-o lume multipolară a interdependenței complexe”.

În lumea interdependenței complexe de azi la nivel global, China este într-o ascensiune spectaculoasă, datorită politicilor sale interne și externe bine gândite pe termen lung, inclusiv diplomația economică. Subiectul este tratat de **Dr. Nicoleta Vasilcovașchi**, în studiul *Diplomația economică a Chinei – evoluție și adaptare în context global*, care analizează dezvoltarea Chinei ca „cea mai largă economie a lumii” care a învățat de la alte puteri economice să-și organizeze piața și să atragă investiții străine, valorificându-și inteligent resursele umane, materiale, economice și tehnologice. Totodată, China reușește să investească strategic în diferite țări ale lumii, sporindu-și astfel influența economică și politică pe termen lung”.

În studiul *Serbia și China: o prietenie de oțel. Aniversarea a 70 de ani de relații sino-sârbe la Belgrad*, **dr. Mihaela Osorio** prezintă investițiile Chinei gândite într-un plan de 4 etape: „1) dezvoltarea infrastructurii de transport (rutier și cale ferată), 2) salvarea industriei grele care era falimentară din Serbia (cumpărarea cu tot cu datorii a complexului minier din localitatea Bor din Serbia de Est, investițiile în combinatul metalurgic de la Smederevo și concesionarea exploatării anumitor metale neferoase), 3) dezvoltarea de parcuri industriale (la Berea, o suburbie a Belgradului și Smederevo), precum și 4) transformarea Serbiei într-un centru

regional pentru tehnologii avansate și inteligență artificială”, subliniind că „pentru Serbia modelul socio-politic chinezesc exercită o putere de seducție irezistibilă”. Cooperarea cu Serbia are rol de „pivot al platformei 17+1”, care „este importantă pentru realizarea Noului Drum al Mătăsi”, afirmă autoarea.

În studiul *Elita politică europeană și ideea federației europene: Schuman, Adenauer, De Gasperi*, autoarea lect. univ. dr. **Cristina-Maria Dogot**, subliniază faptul că Uniunea Europeană este o manifestare creativă și pozitivă a conceptului interdependenței complexe, într-un moment de răscruce pentru Uniunea Europeană. Autoarea propune o revizitare a soluțiilor propuse de fondatorii primei Comunități Europene: R. Schuman, K. Adenauer, A. de Gasperi. Soluțiile lor pot constitui surse de inspirație și astăzi. Părinții fondatori ai construcției europene au avut idealuri înalte, au propus soluții inovative, concrete, la probleme concrete: integrare economică funcțională, instituții supranaționale funcționale.

În paralel, Republica Moldova, Ucraina și numeroase alte țări din afara UE, suferă impactul politicilor agresive imperiale sau hegemonice ale Kremlinului, dar și ale etno-naționalismelor și conflictelor dintre vecini în zona extinsă a Mării Negre și a Balcanilor. Această realitate este surprinsă în studiile publicate în volum de Ambasador Paraschiva Bădescu, dr. Carmen Irène Atanasiu, dr. Adrian Ignat și drd. Aurel Lazăr.

Lucrarea **drd Aurel Lazăr** pune în lumină rolul și implicațiile gazoductelor Nord Stream 2 și Turk Stream 2, care accentuează de fapt dependența energetică a multor state europene față de Rusia.

Dr. Adrian Ignat, în *Biserica ortodoxă din Ucraina astăzi*, prezintă un subiect nou și important în relațiile dintre Ucraina și Rusia, Biserica Ortodoxă Rusă și relațiile sale cu Patriarhia din Constantinopol, autocefalia Bisericii Ortodoxe Ruse, autocefalia Bisericii Ortodoxe din Ucraina, cu tensiuni și provocări, prezentând atât argumentele Bisericii Ortodoxe Ruse, cât și argumentele în favoarea Patriarhiei ecumenice.

Dr. Carmen Irène Atanasiu, în studiul *Situația geostrategică și geopolitică a spațiului pontic după încheierea Războiului Rece*, propune noi considerații privind situația geostrategică și geopolitică a spațiului pontic în perioada care a urmat prăbușirii comunismului în Europa de Est.

Ambasador Paraschiva Bădescu analizează, la rândul său, în *Ucraina - între speranțe și noi provocări*, riscurile de securitate, provocările și perspectivele în Sud-Estul Europei, începând cu conflictul din 2014.

Sintetizând, „Kremlinul încearcă să transforme interdependența în dependență și hegemonie, folosind resursele energetice, umane, tehnologice,

și de comunicare, „active measures”, „hybrid war”, „hard diplomacy”, „soft power”, „hard power”. Statele Membre UE și aliații lor au datoriat de a reacționa strategic, solidar și eficient, pe baza normelor dreptului internațional, învățând din lecțiile istoriei”.

Volumul reprezintă o reală contribuție științifică din punct de vedere al informației, interpretării și conexiunilor în istoria relațiilor internaționale contemporane, punând accent pe geopolitica europeană, îmbogățind bagajul de date semnificative pentru dinamica diplomatică a lumii în care trăim.

-Review-

Diplomație și actori geopolitici în epoca interdependenței complexe

-abstract-

Key words: diplomacy, geopolitics, history, interdependence

This volume gathers the contributions of many researchers in the field of history and diplomatic relations, especially those of Romania in the context of increasing interdependencies in Eurasia.